

Elever med funktionshinder

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande 48 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002.

Motionsyrkandena avser frågor om bl.a. den kommunala skolans kvalitet för barn med funktionshinder, grundskoletidens längd, utbildningen för s.k. bokstavs barn, stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter och till hörselskadade elever, särskolan som egen skolform, särskolans personkrets, regler för mottagande i särskolan, upphävande av beslut att avveckla vissa specialskolor, inrättande av ett riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med ytterligare funktionshinder, rätt för utvecklingsstörda till vuxenutbildning samt funktionshindrade elevers rätt att välja skola.

Utskottet föreslår avslag på samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till tidigare ställningstaganden av riksdagen, vilka utskottet inte finner skäl att ändra, och till pågående utredning om särskolan och särsvux. Vidare hänvisas till nyligen lämnade utredningsförslag, nämligen *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) och *Visstidsutbildning vid statliga resurscenter* (SOU 2002:106). Dessa förslag remissbehandlas för närvarande.

I betänkandet finns reservationer från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Utskottets överväganden	9
Stöd för elever med funktionshinder i grundskolan.....	9
Elever i särskolan	13
Skola för elever med synskada och ytterligare funktionshinder samt grav tal- och språkstörning.....	14
Fortsatt skolgång för elever med funktionshinder	16
Utbildning för ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning.....	18
Rätten att välja skola, m.m.	19
Övriga frågor	20
Reservationer.....	23
1. Skolans kvalitet för barn med funktionshinder (punkt 1) – m	23
2. Grundskoletidens längd (punkt 2) – m, fp, kd, c	23
3. Utbildningen för s.k. bokstavs barn (punkt 3) – kd	24
4. Stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter (punkt 4) – fp, kd, c	25
5. Stöd till hörselskadade elever (punkt 5) – fp	25
6. Särskolans personkrets (punkt 7) – kd.....	26
7. Regler om handläggning vid övervägande om särskoleplacering (punkt 8) – kd.....	26
8. Särskoleplacering som resursfråga (punkt 9) – kd, c	27
9. Rätten till omprövning av särskoleplacering (punkt 10) – kd.....	27
10. Särskoleelevers integration i grundskolan (punkt 11) – m.....	28
11. Upphävande av beslut att avveckla specialskolor (punkt 12) – m, fp, kd, c.....	28
12. Inrättande av ett riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med multifunktionshinder (punkt 13) – m, fp, c.....	29
13. Funktionshindrade elevers möjligheter till fortsatt skolgång efter den obligatoriska skolan m.m. (punkt 14) – m	29
14. Skolgång för unga med aktivitetsersättning, tidigare förtidspension (punkt 15) – m.....	30
15. Särskoleelevers fortsatta utbildning (punkt 17) – kd	30
16. Utbildning för vuxna med utvecklingsstörning (punkt 18) – fp, kd, c	31
17. Funktionshindrade elevers rätt att välja skola m.m. (punkt 19) – m.....	31
18. Tillstånds- och tillsynsmyndighet för fristående specialskolor (punkt 20) – fp, kd.....	32

Särskilda yttranden.....	33
1. Särskolan som egen skolform (punkt 6) – m, fp, kd, c.....	33
2. Särskolan som egen skolform (punkt 6) – v.....	33
3. Upphävande av beslut att avveckla specialskolor (punkt 12) – kd.....	33
4. Funktionshindrade elevers rätt att välja skola m.m. (punkt 19) – fp.....	33
5. Studiematerial för elever med läs- och skrivsvårigheter (punkt 21) – c.....	34
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	35
Motioner.....	35

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Skolans kvalitet för barn med funktionshinder

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub214 yrkandena 6 och 7.

Reservation 1 (m)

2. Grundskoletidens längd

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub214 yrkande 8 och
2002/03:Ub219 yrkande 6.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. Utbildningen för s.k. bokstavs barn

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub245 yrkande 1,
2002/03:Ub417 yrkande 6,
2002/03:Ub443 yrkande 6,
2002/03:Ub473 och
2002/03:Ub530.

Reservation 3 (kd)

4. Stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub292 yrkande 1 och
2002/03:Ub336 yrkande 6.

Reservation 4 (fp, kd, c)

5. Stöd till hörselskadade elever

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub299 yrkandena 1–3.

Reservation 5 (fp)

6. Särskolan som egen skolform

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub218 yrkande 1.

7. Särskolans personkrets

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub443 yrkande 4.

Reservation 6 (kd)

8. Regler om handläggning vid övervägande om särskoleplacering

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub443 yrkande 2.

Reservation 7 (kd)

9. Särskoleplacering som resursfråga

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub443 yrkande 3.

Reservation 8 (kd, c)

10. Rätten till omprövning av särskoleplacering

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub443 yrkande 1.

Reservation 9 (kd)

11. Särskoleelevers integration i grundskolan

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub218 yrkande 2.

Reservation 10 (m)

12. Upphävande av beslut att avveckla specialskolor

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub218 yrkande 3,
2002/03:Ub244 yrkande 18,
2002/03:Ub411 yrkande 1 och
2002/03:Ub443 yrkande 8.

Reservation 11 (m, fp, kd, c)

13. Inrättande av ett riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med multifunktionshinder

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub219 yrkande 5 och
2002/03:Ub429 yrkande 21.

Reservation 12 (m, fp, c)

14. Funktionshindrade elevers möjligheter till fortsatt skolgång efter den obligatoriska skolan m.m.

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub219 yrkandena 2 och 3.

Reservation 13 (m)

15. Skolgång för unga med aktivitetsersättning, tidigare förtidspension

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub219 yrkande 1 och
2002/03:So275 yrkande 5.

Reservation 14 (m)

16. Stöd till Karolinaskolan i Höör

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub300.

17. Särskoleelevers fortsatta utbildning

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub443 yrkande 5.

Reservation 15 (kd)

18. Utbildning för vuxna med utvecklingsstörning

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub326 yrkandena 1 och 2,
2002/03:Ub429 yrkande 22,
2002/03:Ub443 yrkande 7 samt
2002/03:Ub490 yrkandena 2 och 3.

Reservation 16 (fp, kd, c)

19. Funktionshindrade elevers rätt att välja skola m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub214 yrkandena 1–3,
2002/03:Ub219 yrkandena 7 och 8 samt
2002/03:Ub411 yrkandena 2 och 3.

Reservation 17 (m)

20. Tillstånds- och tillsynsmyndighet för fristående specialskolor

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub443 yrkande 10.

Reservation 18 (fp, kd)

21. Studiematerial för elever med läs- och skrivsvårigheter

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub336 yrkande 7.

22. Kurser i teckenspråk för polis, brandpersonal och ambulanspersonal

Riksdagen avslår motion
2002/03:Ub349.

Stockholm den 13 mars 2003

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Majléne Westerlund Panke (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Per Bill (m), Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Anna Ibrisagic (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Marie Nordén (s), Tobias Billström (m) och Lennart Gustavsson (v).

Redogörelse för ärendet

Under den allmänna motionstiden 2002 väcktes ett stort antal motioner med yrkanden rörande elever med funktionshinder. Dessa behandlas i detta betänkande.

Motionsyrkandena avser frågor om bl.a. den kommunala skolans kvalitet för barn med funktionshinder, grundskoletidens längd, utbildningen för s.k. bokstavs barn, stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter och till hörselskadade elever, särskolan som egen skolform, särskolans personkrets, regler för mottagande i särskolan, upphävande av beslut att avveckla vissa specialskolor, inrättande av ett riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med ytterligare funktionshinder, rätt för utvecklingsstörda till vuxenutbildning samt funktionshindrade elevers rätt att välja skola.

Förslagen i motionerna, sammanlagt 48 yrkanden, återges i *bilaga*.

Utskottets överväganden

Stöd för elever med funktionshinder i grundskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som rör utredning om den kommunala skolans kvalitet för barn med funktionshinder, grundskoletidens längd, utbildningen för s.k. bokstavs barn samt stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter respektive hörselskadade elever. Utskottet anger som grund för avslag gällande bestämmelser och vissa utredningsförslag.

Jämför *reservationerna 1 (m), 2 (m, fp, kd, c), 3 (kd), 4 (fp, kd, c) och 5 (fp).*

Motioner och utskottets ställningstaganden

I motion 2002/03:Ub214 (m) begärs en parlamentarisk *utredning om* den kommunala *skolans kvalitet när det gäller barn med funktionshinder* (yrkande 6). Kvaliteten bör granskas med avseende på både undervisningen och den sociala situationen. Motionären anser att det finns brister i dagens skola för funktionshindrade barn (yrkande 7). Som exempel på problem i dessa barns skolsituation nämns brist på speciallärare, socialt utanförskap, skolmiljöer som inte är fullt handikappanpassade och få möjligheter att välja skola. Ju svårare ett barns funktionshinder är, desto sämre klarar kommunerna av att möta barnets behov, hävdar motionären.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena med hänvisning till följande regeringsuppdrag.

Specialpedagogiska institutet fick i maj 2002 i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera kommuners förutsättningar att ordna undervisning för elever med synskada och ytterligare funktionshinder samt tal- och språkstörda elever.

Institutet redovisade uppdraget den 17 december 2002 (dnr 04-02/1500). Av redovisningen framgår att den begärda kartläggningen genomfördes under hösten 2002 i tre kommuner för målgruppen elever med synskada och ytterligare funktionshinder och i elva kommuner för målgruppen elever med grav tal- och språkstörning. Denna kartläggning visar sammanfattningsvis att det i dag finns många goda exempel på utbildning av hög kvalitet, men att skolsituationen för berörda elevgrupper varierar starkt mellan olika kommuner. Det finns dock en medvetenhet och ett intresse i kommunerna för att arbeta med utveckling av utbildningen och öka kvaliteten för målgrupperna. Kommunerna uttrycker behov av olika insatser från Specialpedagogiska institutet, alltifrån stöd, handledning och kompetensutveckling till utredning och visstidsplacering av elever.

Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet avvaktar man resultatet av ett regeringsuppdrag till Socialstyrelsen innan man tar ställning till eventuella åtgärder med anledning av Specialpedagogiska institutets redovisning. Socialstyrelsen skall kartlägga på vilket sätt landstingens barn- och ungdomshabiliteringar är tillgängliga för barn och ungdomar med olika funktionshinder i olika åldrar. Kartläggningen bör enligt uppdraget även omfatta samverkan med andra verksamheter kring utformningen och innehållet i insatserna för barnen och ungdomarna och deras familjer. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2003.

Grundskoletidens längd bör vara flexibel och kunna anpassas efter varje barns behov. Det framhålls i motionerna 2002/03:Ub214 (m) yrkande 8 och 2002/03:Ub219 (m) yrkande 6. Enligt motionerna måste barn med funktionshinder få utvecklas i sin egen takt. Många barn med svåra funktionshinder har på grund av dessa inte kommit så långt i sin utveckling som man skulle vänta sig med hänsyn till deras fysiska ålder. Så länge barnen lär sig och utvecklas bör de kunna få gå kvar i grundskolan.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandena.

Enligt 3 kap. 10 § skollagen (1985:1100) upphör skolplikten vid utgången av vårterminen det kalenderår då barnet fyller 16 år eller, om barnet fullgör skolplikten i specialskolan, 17 år. Om en elev i grundskolan inte tillfredsställande har slutfört sista årskursen när skolplikten upphör men bedöms ha förmåga att fullfölja utbildningen, skall eleven beredas tillfälle att göra detta under högst två år efter det att skolplikten upphörde (4 kap. 10 §). Motsvarande bestämmelse finns för elever i specialskolan som inte är utvecklingsstörda (7 kap. 6 §).

Ett förslag till ny skollag har nyligen lämnats av 1999 års skollagskommitté i betänkandet *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121). I förslaget har intagits en gemensam bestämmelse för de olika skolformerna om rätt att fullfölja utbildningen under ytterligare två år efter det att skolplikten upphört (förslaget 4 kap. 9 §). För grundskolan och specialskolan uppställs som villkor härför att eleven inte har nått upp till kunskapsmålen för skolformen. Något motsvarande krav finns inte för grundsärskolan.

Skollagskommitténs förslag remissbehandlas för närvarande. Utskottet finner inte skäl att föreslå något uttalande från riksdagen med anledning av motionsyrkandena.

Kristdemokraterna tar upp frågan om **utbildningen för s.k. bokstavs barn**, i motionerna 2002/03:Ub417 yrkande 6 och 2002/03:Ub443 yrkande 6. De erinrar om att kännetecknande för barn med ADHD, DAMP och Aspergers syndrom är deras bristande förmåga att hantera sociala relationer. Koncentrationssvårigheter och hyperaktivitet är andra kännetecken. Enligt vad Skolverket visat i en rapport står bokstavs barnen för en stor del av ökningen av antalet barn i sarskolan, trots att de oftast har intellektuell förmåga att klara av grundskolan. Detta är enligt Kristdemokraterna olyckligt. De vill att metoder och former i undervisningen skall utvecklas för att möta dessa barns individuella behov, t.ex. satsningar på små undervisningsgrupper inom grundskolan.

Den nu sittande utredningen om utbildning för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning bör få ett utökad uppdrag i syfte att se över utbildningen för bokstavsbarne. Även i motion 2002/03:Ub473 (kd) understryks behovet av en utredning om skolgången för barn med svårigheter i det sociala samspelet, de s.k. bokstavsbarne.

Enligt motion 2002/03:Ub245 (c) yrkande 1 bör barn som har inlärningsproblem eller som är hyperaktiva utredas grundligt för att utröna om problemen bottnar i avsaknad av sensomotorisk träning. Motionärerna redovisar att man genom långsam rörelseträning kan ge nervsystemet en andra chans till mognad och samordning.

I motion 2002/03:Ub530 (s) betonas att insatser behövs för att höja kunskapsnivån och förändra attityder kring neuropsykiatriska funktionshinder. Motionären åberopar en kunskapsöversikt om ADHD som Socialstyrelsen publicerade i maj 2002. Denna rapport måste spridas till bl.a. förskola och skola och ligga till grund för ett förbättrat omhändertagande av barn med ADHD.

Centerpartiet vill i motion 2002/03:Ub336 yrkande 6 att en utredning tillsätts i syfte att ge *elever i grundskolan med läs- och skrivsvårigheter* samma rätt till stöd som i dag garanteras studerande inom den högre utbildningen. Det kan handla om extra undervisning, specialundervisning, särskilda hjälpmedel, muntliga prov, särskild hjälp vid prov etc., men framför allt måste individuella studieplaner göras upp.

Enligt motion 2002/03:Ub292 (c) yrkande 1 bör Skolverket i samarbete med Svenska Kommunförbundet arbeta för att lokala handlingsplaner när det gäller läs- och skrivsvårigheter/dyslexi upprättas i samtliga kommuner och vid samtliga skolenheter.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena om stödinsatser i skolan för s.k. bokstavsbarne och elever med läs- och skrivsvårigheter.

Särskilt stöd skall enligt skollagen (1985:1100) ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Rektor skall se till att ett åtgärdsprogram utarbetas där eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta i utarbetandet av programmet. Elever och vårdnadshavare har också rätt att initiera ett sådant åtgärdsprogram. Det är kommunens och skolans ansvar att ordna en god undervisning utifrån varje elevs behov och förutsättningar.

Den nya lärarutbildningen som infördes fr.o.m. den 1 juli 2001 innebär att alla lärarstuderande får utbildning i specialpedagogik inom det allmänna utbildningsområdet. Studenterna kan också välja inriktning och/eller specialisering inom specialpedagogik.

Råd och stöd i specialpedagogiska frågor lämnas till kommuner och skolor av Specialpedagogiska institutet. Vidare har Myndigheten för skolutveckling, som inrättades den 1 mars 2003, i uppdrag att stödja kommuner och skolor i deras arbete med skolutveckling, bl.a. vad avser elever i behov av särskilt stöd.

Skollagskommittén föreslår i sitt betänkande (SOU 2002:121 s. 336 f.) att den nya skollagen – utöver en generell regel om lärande och personlig ut-

veckling – också skall innehålla bestämmelser om särskilt stöd. Förslaget stärker elevens rätt och innebär enhetliga och tydligare regler. Samtidigt beskriver det en arbetsprocess som rektor är skyldig att följa. Processen kan sammanfattas i följande steg: att uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd, att utreda, att dokumentera, att åtgärda samt att följa upp och utvärdera. Liksom i dag skall elev och vårdnadshavare ges en aktiv roll vid utarbetandet av åtgärdsprogrammet. Kommittén förutsätter att den specialpedagogiska kompetensen blir väl företrädd i den process kommittén föreslår för att elevers behov av särskilt stöd skall kunna tillgodoses på bästa möjliga sätt. Beslut om särskilt stöd skall enligt förslaget kunna överklagas.

Merparten av de s.k. bokstavsbarntillhör grundskolans målgrupp. Utskottet anser det inte motiverat att uppdraget till utredningen om översyn av utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning (Carlbeck-kommittén), till vilken utskottet återkommer i det följande, skall vidgas till att omfatta även elever i behov av särskilt stöd i grundskolan.

I motion 2002/03:Ub299 (fp) ställs krav på ett förbättrat *stöd till hörselskadade elever*. Motionären anmärker att hörselskadade elever teoretiskt kan välja mellan olika skolplaceringar. De kan integreras i vanliga klasser, placeras i regionala särskilda undervisningsgrupper eller tas in i någon av de fem regionala specialskolor som finns för döva och hörselskadade barn. Formerna för finansiering av utbildningen för hörselskadade är emellertid mycket ojämlika i landet, varför en översyn behövs (yrkande 1). I motionen pekas också på att fler hörselskadade elever måste tillförsäkras utbildning i särskilda undervisningsgrupper (yrkande 2). Dessa elever drabbas hårt i de kommuner som inte har möjlighet att starta egna särskilda undervisningsgrupper eller som inte medverkar till att eleven får sin utbildning i en regional undervisningsgrupp i en annan kommun. Vidare begärs i motionen att hörselskadade elevers rätt till teckenspråksundervisning inom habiliteringen, förskolan och skolan skall slås fast (yrkande 3). Enligt motionären finns det visserligen teckenspråksundervisning i de regionala undervisningsgrupperna men inte i den utsträckning som svarar mot behovet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Enligt 3 kap. 3 § skollagen (1985:1100) skall barn som inte kan gå i grundskolan eller särskolan därför att de är döva eller hörselskadade tas emot i specialskolan. Hemkommunen skall betala ersättning till staten för vissa kostnader för den som är elev i specialskolan.

Om en elev med hörselskada kan gå i grundskolan eller särskolan gäller bestämmelsen i 2 kap. 3 § skollagen att kommunen är skyldig att för undervisningen använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Det ankommer också på kommunen att organisera undervisningen på bästa sätt och i utbildningen ta hänsyn till elevens behov av stöd.

Specialpedagogiska institutet disponerar budgetåret 2003, under anslaget *Särskilda insatser på skolområdet*, drygt 100 miljoner kronor för bidrag till kommuner avseende bl.a. regionala utbildningsinsatser för elever med funkt-

ionshinder. Bland annat fördelas statliga medel till regionala undervisningsgrupper för elever med hörselskada.

Elever i särskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om särskolan som egen skolform, särskolans personkrets, regler för mottagande i särskolan och om särskoleelevers integration i grundskolan mot bakgrund av pågående översyn av utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning i en parlamentarisk kommitté (Carlbeck-kommittén).

Jämför *reservationerna 6 (kd), 7 (kd), 8 (kd, c), 9 (kd) och 10 (m)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Vikten av att *särskolan finns kvar som egen skolform* betonas i motion 2002/03:Ub218 (m) yrkande 1. Enligt motionären löser det inga problem om man avvecklar en för många barn väl fungerande skolform. Det behövs fler alternativ, inte färre, för barn som på grund av funktionshinder är i behov av särskilt stöd.

Kristdemokraterna understryker i motion 2002/03:Ub443 att *särskolans personkrets* är och skall vara barn med intellektuell utvecklingsstörning (yrkande 4). I många kommuner tolkas begreppet utvecklingsstörning allt vidare. Denna utveckling är oacceptabel, anför Kristdemokraterna. Särskolan får inte bli en skola för alla barn som av olika anledningar har det svårt i skolan.

I samma motion efterfrågar Kristdemokraterna *regler om handläggning* vid övervägande om särskoleplacering (yrkande 2). Särskilt bör förtydligas vilka bedömningar och diagnoser som skall ligga till grund för placering.

Enligt Kristdemokraternas motion får placering av barn i särskola aldrig styras av *vilka resurser som finns* inom skolans område (yrkande 3). Minskade resurser för stödundervisning och extra hjälp till svaga elever får inte innebära att en elev i stället placeras i särskolan, med de konsekvenser för elevens fortsatta utbildning som detta kan få.

Kristdemokraterna vill också i motionen att det skall införas en *rätt till omprövning* av särskoleplacering (yrkande 1). De hävdar att omprövning endast sker i de fall då aktiva engagerade föräldrar kräver en sådan. Särskilt för barn i gränzonen för placering är det viktigt att regler för omprövning införs.

I motion 2002/03:Ub218 (m) yrkande 2 framhåller motionären att *särskoleelevers integration i grundskolan* skall ses som en rättighet och inte som en skyldighet för berörda barn.

U t s k o t t e t föreslår avslag på samtliga här relaterade motionsyrkanden mot bakgrund av pågående utredning om särskolan.

Regeringen har våren 2002 tillsatt en parlamentarisk kommitté för att se över utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning (dir. 2001:100). Kommittén har antagit namnet Carlbeck-kommittén.

Kommitténs övergripande uppdrag är att föreslå hur utbildningen för olika åldersgrupper med utvecklingsstörning skall utformas i framtiden när det gäller mål, innehåll och organisation. Också frågor som rör personalens kompetens skall utredas.

Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 oktober 2004. Ett delbetänkande skall lämnas den 1 april 2003 (tilläggsdir. 2002:162) med bl.a. en analys av hur den utbildning och den undervisning som i dag ges till barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning svarar mot deras behov och förutsättningar.

Utskottet vill därutöver erinra om att Skolverket i juni 2001 meddelade *Allmänna råd om rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan* (SKOLFS 2001:23). De allmänna råden rör den kommunala handläggningen av ärenden om mottagande i särskola, vilket underlag som behövs för bedömning om mottagande och hur information och samverkan med hemmet bör gå till under utredningsprocessen. Vidare rör de allmänna råden den kommunala beslutsfunktionen och innehållet i besluten samt hanteringen i tveksamma fall.

Enligt direktiven har Carlbeck-kommittén också i uppdrag att utreda om ytterligare åtgärder bör vidtas för att säkerställa att särskolan enbart tar emot de elever som den är avsedd för.

Skola för elever med synskada och ytterligare funktionshinder samt grav tal- och språkstörning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som rör upphävande av beslut att avveckla specialskolor. Utskottet anser inte att riksdagen skall ändra sitt tidigare ställningstagande. Vidare hänvisar utskottet till ett utredningsförslag om visstidsutbildning vid resurscenter. Jämför *reservation 11 (m, fp, kd, c)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Moderata samlingspartiet hävdar i motion 2002/03:Ub411 yrkande 1 att staten har ett särskilt ansvar när det gäller skolan för barn med funktionshinder. **Beslutet att avveckla specialskolor**, som Ekeskolan och Hällsboskolan, bör därför **upphävas**. Statens huvudmannaskap för specialskolan bör kvarstå. När en statligt garanterad rätt att välja skola införts för barn med funktionshinder

kan en annan huvudman vara ett alternativ för landets specialskolor. Föräldrar och skolans medarbetare får då ekonomiska möjligheter att driva skolan under statlig kvalitetstillsyn.

Enligt motion 2002/03:Ub218 (m) yrkande 3 blir konsekvensen av ett försvär för bibehållande av särskolan som skolform att beslutet om avvecklingen av vissa specialskolor måste upphävas. Den frågan kan annars ställas varför barn med utvecklingsstörning och barn med hörselskador skall ha rätt till egna skolformer, när barn med språkstörningar och blinda barn med multifunktionshinder förlorar sina.

I Folkpartiets motion 2002/03:Ub244 yrkande 18 betonas likaså att staten skall ha ansvar för att elever med flerfunktionshinder får lika möjligheter till omvårdnad och utbildning, oavsett var i landet de bor. I motionen hänvisas till att Folkpartiet sade nej till nedläggningen av specialskolorna för flerhandikappade barn och ungdomar. Partiet har också krävt att ett särskilt statligt bidrag skall följa dessa svårt handikappade elever.

Också Kristdemokraterna lyfter fram behoven av specialskolor för funktionshindrade barn, i motion 2002/03:Ub443 yrkande 8. De åberopar en undersökning som gjorts av Unga synskadade och som visar bl.a. att integreringen av gravt synskadade elever i den vanliga skolan i många avseenden inte fungerar tillfredsställande. Enligt Kristdemokraterna måste insatser göras både för att stärka de kommunala skolor som har funktionshindrade barn integrerade och för att tillse att det finns en tillräcklig tillgång på specialskolor för de barn och föräldrar som så önskar.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandena.

Riksdagen beslutade hösten 1999 att elever med synskada respektive grav språkstörning inte längre skall tillhöra den statliga specialskolans målgrupp (prop. 1998/99:105, bet. 1999/2000:UbU4, rskr. 14). Det innebar att riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag om en successiv avveckling av de fasta skoldelarna vid de statliga riksskolorna Ekeskolan i Örebro och Hällsboskolan i Sigtuna och en samtidig utbyggnad av resurscenterverksamheten vid skolorna.

Frågan om omprövning av nämnda beslut har därefter återkommande behandlats av riksdagen, senast i utskottets budgetbetänkande hösten 2002 (bet. 2002/03:UbU1). Utskottet finner inte heller nu skäl för riksdagen att ändra sitt tidigare ställningstagande. Särskilt vill utskottet framhålla den pågående utvecklingen av verksamheten vid resurscentren.

En av regeringen tillsatt särskild utredare lämnade i november 2002 betänkandet *Visstidsutbildning vid statliga resurscenter* (SOU 2002:106). Visstidsutbildning skall ges vid Ekeskolan i Örebro, för elever med synskada och ytterligare funktionshinder, och Hällsboskolan i Sigtuna, för elever med grav språkstörning. Dessa tidigare specialskolor är i dag resurscenter inom Specialpedagogiska institutet.

Syftet med vistidsutbildning är att ge ett specialpedagogiskt stöd så att eleven på längre sikt skall kunna återvända till sin hemskola och få en fullgod

utbildning i närheten av hemmet. De elever som undervisas vid resurscenter är fortfarande elever i sina respektive hemkommuner.

Utredaren föreslår en ny förordning om visstidsutbildning. Elevens vårdnadshavare skall kunna göra ansökan och Specialpedagogiska institutets styrelse beslutar om eleven skall tas emot. Vårdnadshavaren skall ha rätt att överklaga ett beslut till Skolväsendets överklagandenämnd. En visstidsutbildning skall fortgå under minst en termin. Om fortsatt behov finns efter den beslutade tiden kan en förnyad ansökan göras. En elev kan fortsätta i visstidsutbildning under hela den obligatoriska skolgången.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Remisstiden går ut den sista mars 2003.

Fortsatt skolgång för elever med funktionshinder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om inrättande av ett riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med flerfunktionshinder och utredning om fortsatt skolgång för funktionshindrade elever. Ett motionsyrkande om skolgång för unga med aktivitetsersättning samt ett motionsyrkande om stöd till viss fristående skola bör avslås med hänvisning till gällande bestämmelser.

Jämför *reservationerna 12 (m, fp, c), 13 (m) och 14 (m)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Centerpartiet förordar i motion 2002/03:Ub429 yrkande 21 att ett **riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med multifunktionshinder** inrättas vid Ekeskolan. Motionärerna framhåller att dessa ungdomar i dag saknar tillräckligt bra möjligheter till fortsatta studier efter den obligatoriska skolan. Resultatet blir att mycket få av dem studerar vidare, vilket är fel. Också barn med svåra funktionshinder bör ha rätt att kunna gå vidare i sin utbildning och utvecklas i sin egen takt, oavsett ålder.

Samma krav på att Ekeskolan skall kompletteras med ett riksgymnasium för blinda och synskadade barn med multifunktionshinder framställs i motion 2002/03:Ub219 (m) yrkande 5.

Riksdagen bör enligt motion 2002/03:Ub219 (m) begära att regeringen låter utreda vart elever från specialskolan går efter avslutad skolgång (yrkande 2). Vidare bör utredas vilka möjligheter till **fortsatt skolgång efter den obligatoriska skolan** som finns **för funktionshindrade elever** (yrkande 3). Moderaterna har krävt att Ekeskolan kompletteras med ett riksgymnasium för unga med flerfunktionshinder. På samma sätt bör enligt motionären fler riksgymnasier skapas för ungdomar med andra funktionshinder.

U t s k o t t e t avstyrker motionsyrkandena.

Frågan om en riksgymnasieverksamhet för synskadade elever med fler-funktionshinder har avslagits av riksdagen vid ett flertal tillfällen sedan hösten 1999 (senast i bet. 2001/02:UbU13). Utskottet anser att det naturliga alternativet för dessa elever är den reguljära gymnasiesärskolan eller gymnasieskolan på hemorten eller inom samverkansområdet. Också för andra funktionshindrade elever bör gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan komma i fråga.

I betänkandet *Visstidsutbildning vid statliga resurscenter* (SOU 2002:106) anger den särskilde utredaren att han inte bedömer det som rimligt att resurscentren skall bygga upp en verksamhet med gymnasieutbildning för elever i gymnasieåldrarna. Utredaren anser emellertid att Specialpedagogiska institutet bör få i uppdrag att kartlägga och redovisa om det finns behov av utbildning vid resurscenter hos elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

När det gäller specialskolans elever, dvs. elever som är döva och hörsel-skadade, lämnar Specialskolemyndigheten i sin verksamhetsberättelse en redovisning av betygsresultat för avgångselever samt uppgift om vart eleverna går efter avslutad skolgång.

Enligt motion 2002/03:Ub219 (m) yrkande 1 väntar förtidspensionering för många ungdomar med funktionshinder direkt efter den obligatoriska skolan. Motionären betonar att unga funktionshindrade skall ha tillgång till försörjning, men än viktigare är möjligheten till utbildning och utveckling. Passiv pension är det sämsta alternativet. En utredning behövs om **skolgången för unga med förtidspension (numera aktivitetsersättning)**.

Liknande synpunkter om förtidspension och unga funktionshindrades rätt till anpassad skolgång förs fram i motion 2002/03:So275 (kd) yrkande 5. Motionären anser att insatser mot tidig utslagning måste förstärkas.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena under åbe-ropande av följande.

Den 1 januari 2003 infördes regler om sjukersättning och aktivitetsersättning för personer som har en långvarig eller varaktig medicinskt grundad nedsättning av arbetsförmågan (prop. 2000/01:96, SfU15, rskr. 257). Vid samma tidpunkt upphörde bestämmelserna om förtidspension.

Enligt de nya bestämmelserna kan personer i åldrarna 19–29 år få aktivitetsersättning, som utges tidigast från den 1 juli det år de fyller 19 år. Ungdomar som på grund av funktionshinder ännu inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå har rätt till hel aktivitetsersättning under den tid det tar att avsluta studierna (prop. s. 82 f.). Ingen prövning av arbetsförmågan görs i dessa ärenden. Ett viktigt syfte med aktivitetsersättningen är att den skall både stimulera till och ge personer med funktionshinder möjlighet att skaffa sig en grundläggande utbildning. Det är alltså fråga om ett rent försörjningsstöd under den förlängda studietid som kan uppkomma till följd av funktionshindret.

I motion 2002/03:Ub300 (c) pläderas för **stöd till Karolinaskolan i Höör**. Skolan är, enligt motionen, den första gymnasieskolan i Sverige för ungdomar med DAMP/ADHD. Den startades läsåret 1999/2000 och har 24 utbildnings-

platser, åtta i varje årskurs. Målgruppen är elever som kommunerna har svårt att ordna en adekvat utbildning för. Ett problem är dock att vissa kommuner menar att elevernas behov kan tillgodoses i den egna skolan. Det vore rimligt att genom lagstiftning eller annan påtryckningsform ålägga kommuner att betala för de ungdomar med DAMP/ADHD som vill gå på Karolinaskolan, anför motionären.

U t s k o t t e t har inhämtat att Karolinaskolan i Höör är en fristående gymnasieskola som av Skolverket förklarats berättigad till bidrag enligt naturbruksprogrammet. En elevs hemkommun skall alltså lämna bidrag till den fristående skolan enligt bestämmelserna i 9 kap. 8 a § skollagen (1985:1100).

Med det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Utbildning för ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om särskoleelevers fortsatta utbildning och om utbildning för vuxna med utvecklingsstörning med hänvisning till pågående översyn inom den s.k. Carlbeck-kommittén.

Jämför *reservationerna 15 (kd)* och *16 (fp, kd, c)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna begär i motion 2002/03:Ub443 yrkande 5 ett riksdagsuttalande om att de hinder som finns för **särskoleelevers fortsatta utbildning** bör undanröjas. Det får enligt dem inte vara omöjligt för en särskoleelev att studera på ett nationellt program i den vanliga gymnasieskolan om eleven har den kompetens som krävs; särskilt som det allt oftare är barn utan direkt utvecklingsstörning som placeras i särskola. Den sittande särskoleutredningen bör se över dessa problem.

I motionerna 2002/03:Ub443 yrkande 7 och 2002/03:Ub490 yrkande 2 tar Kristdemokraterna också upp **rätten till utbildning inom särvux**. De framhåller att vuxna med en utvecklingsstörning eller som av andra skäl har gått i särskolan skall ha lika rätt till utbildning inom särvux som andra vuxna har i fråga om grundläggande vuxenutbildning. Så är det inte i dag. Detta är en brist i skollagstiftningen. I yrkande 3 i den senare motionen lyfts fram behovet av forskning kring de funktionshindrades situation inom vuxenutbildningen.

I motion 2002/03:Ub326 (kd) betonas vikten av att utvecklingsstörda vuxna inte diskrimineras (yrkande 1). Alla människor skall oavsett begåvning och handikapp erbjudas utveckling inom utbildningssystemet utifrån sina förutsättningar (yrkande 2). Motionären framför kritik mot att särvux skiljer

sig från annan vuxenutbildning när det gäller utbildningens tillgänglighet och innehåll.

Enligt Centerpartiets motion 2002/03:Ub429 yrkande 22 bör personer med särskola som bakgrund ha tillträde till vuxenutbildning efter samma principer som övriga vuxna.

U t s k o t t e t avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till pågående översyn av utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning inom den s.k. Carlbeck-kommittén.

Enligt direktiven (dir. 2001:100) skall kommittén utreda hur samverkan mellan skolformer för elever med utvecklingsstörning och övriga skolformer kan öka. I detta ingår att belysa vilka hinder för ökad samverkan som finns i nuvarande system samt att föreslå hur dessa hinder kan undanröjas. Mot denna bakgrund skall kommittén ge förslag till vilka förändringar som krävs för att göra det möjligt för dessa elever att få sin undervisning i grundskolan, gymnasieskolan respektive komvux. I sammanhanget bör utredas om elever med utvecklingsstörning skall ha särskilda mål, hur betygssystemet skall vara utformat samt vilka konsekvenser detta får för behörighet till gymnasieskola respektive högskola. Exempel på andra områden som kommittén skall pröva är rätten till utbildning, valmöjligheterna inom ramen för utbildningen samt möjligheterna att välja skola.

Rätten att välja skola, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om införande av ett nytt finansiellt system som skall tillförsäkra funktionshindrade elever rätten att välja skola.

Jämför *reservation 17 (m)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Moderata samlingspartiet lägger i motion 2002/03:Ub411 fram förslag om ett nytt finansiellt system som skall tillförsäkra **funktionshindrade elever rätten att välja skola** (yrkande 2). Dessa elever skall ha möjlighet att välja skola utifrån kvalitet, pedagogik och social miljö. Valfriheten skall gälla kommunala skolor, likaväl som specialskolor eller andra skolor med särskild förmåga att undervisa elever i just deras situation. En statligt garanterad och finansierad individuell skolpeng för elever med funktionshinder skall enligt Moderaterna säkerställa rätten till god utbildning (yrkande 3). För de flesta elever med funktionshinder kan lösningar med generellt bestämda tilläggssummor användas, allt efter vilket funktionshinder det är fråga om. För andra elever, med individuellt mer komplexa funktionshinder, måste en helt individualiserad skolpeng användas. Skolverket eller annan statlig myndighet bör ges i

uppgift att pröva och fastställa den individuella skolpengens storlek efter elevernas behov.

Också i motion 2002/03:Ub214 (m) pläderas för en lagreglerad rätt för barn med funktionshinder att välja skola (yrkande 1). Denna rätt skall garanteras genom att en statlig skolpeng införs (yrkande 2). Rätten att välja skola skall enligt motionären vara lika för alla barn, men storleken på skolpengen skall bestämmas efter varje barns behov (yrkande 3). Motionären återkommer i frågan i motion 2002/03:Ub219 (m). Där framhålls att en statligt garanterad och finansierad rätt att välja skola för alla barn skulle ge förutsättningar för en mängd nya skolalternativ för unga med funktionshinder (yrkande 8). Motionären anser att funktionshindrade barn skall ha möjlighet att välja skola efter kvalitet, profil på undervisningen och social miljö (yrkande 7). Det är dessa barn som har störst behov av individanpassade och kreativa undervisningsformer, anmärker motionären.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandena.

Motsvarande motionsyrkanden har avstyrkts av utskottet och avlagits av riksdagen såväl under föregående mandatperiod som under hösten 2002 (bet. 2002/03:UbU1). Utskottet har ingen annan uppfattning nu. En nationell skolpeng ger inte de grundläggande förutsättningarna för att kraven på en likvärdig skola av hög kvalitet skall kunna uppfyllas. Resurser till skolans verksamhet skall enligt utskottet fördelas med utgångspunkt i de behov som enskilda elever, olika grupper av elever och skolor faktiskt har. Att schablonmässigt fördela skolpengen enligt vissa kriterier är inte tillräckligt för den flexibilitet som är nödvändig för att skolan skall kunna bli likvärdig. Det är inte heller rimligt, anser utskottet, att införa en central resursfördelning för funktionshindrade elevers behov.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om tillstånds- och tillsynsmyndighet för fristående specialskolor samt om studiematerial för elever med läs- och skrivsvårigheter, med hänvisning till framlagda utredningsförslag. Även ett motionsyrkande om kurser i teckenspråk för polis och räddningspersonal bör avslås.

Jämför *reservation 18 (fp, kd)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna begär i motion 2002/03:Ub443 yrkande 10 ett tillkännagivande till regeringen om att Skolverket bör vara **tillstånds- och tillsynsmyndighet för fristående skolor för funktionshindrade elever**. De påpekar att Skolverket har dessa uppgifter för andra fristående skolor. För fristående specialskolor är emellertid Specialskolemyndigheten tillstånds- och tillsyns-

myndighet, vilket Kristdemokraterna anser vara en oförklarlig särbehandling av de funktionshindrade eleverna.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

Skollagskommittén har bl.a. haft till uppgift att se över huruvida lagbestämmelserna för de olika skolformerna skall harmoniseras.

Enligt kommitténs förslag till ny skollag skall Skolverket även pröva ärenden om godkännande av enskild specialskola, som Specialskolemyndigheten nu prövar, samt ha tillsyn över samtliga skolformer, oavsett om huvudmannaskapet är offentligt eller enskilt (SOU 2002:121 förslagen till 2 kap. 5 § och 18 kap. 1 §). Kommitténs betänkande remissbehandlas för närvarande.

Något tillkännagivande från riksdagen i denna fråga anser utskottet inte vara nödvändigt.

I motion 2002/03:Ub336 yrkande 7 vill Centerpartiet att det skall undersökas om Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) även bör ges ansvar för att ta fram *studiematerial för elever med läs- och skrivsvårigheter* i grundskolan och gymnasieskolan. Motionärerna anmärker att TPB redan ansvarar för att högskolestuderande som är dyslektiker får sin kurslitteratur på ett för dem anpassat medium.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet med hänvisning till följande.

Regeringen beslutade i augusti 2001 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av statens engagemang för framställning och anpassning av läromedel och studiematerial för barn, elever och vuxna med funktionshinder i förskola, skola och vuxenutbildning (dir. 2001:65). Huvudansvaret för det statliga läromedelsåtagandet vilar i dag främst på Specialpedagogiska institutet och Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB).

Utredaren redovisade uppdraget i februari 2003 i betänkandet *Läromedel – specifikt* (SOU 2003:15). Utredaren drar slutsatsen att en sammanhållen organisation och finansiering skulle gagna såväl produktionen av läromedel som den enskilda individ som är i behov av anpassat studiematerial. Utredaren föreslår därför att den nuvarande läromedelsavdelningen vid Specialpedagogiska institutet läggs ned. Det samlade ansvaret för läromedelsförsörjningen för funktionshindrade barn, elever och vuxenstuderande bör tillvaratas av ett nytt läromedelsinstitut, som lokaliseras till Örebro. Utredaren föreslår även ett utvidgat uppdrag för TPB för de nya grupper läshandikappade elever och studerande som tillkommer. Dessa bör, liksom högskolestuderande, kunna utnyttja ett lånesystem för att tillgodose sina behov av lättillgängligt kurs- och studiematerial. En organisationskommitté bör enligt utredaren få i uppdrag att förbereda bildandet av det nya läromedelsinstitutet.

Förslaget bereds nu inom Regeringskansliet.

I motion 2002/03:Ub349 (s) anser motionären att grundläggande *kurser i teckenspråk* skall erbjudas i utbildningarna för polis, brandpersonal och ambulanspersonal. Det innebär en stor otrygghet för döva att veta att om något skulle hända dem skulle de sannolikt inte kunna kommunicera med polis och räddningspersonal, framhålls det i motionen.

U t s k o t t e t har förståelse för syftet bakom motionsyrkandet. Utskottet utgår dock från att man i utbildningar av polis och räddningspersonal tar upp hur personalen skall kunna bemöta människor med funktionshinder. Det ankommer inte på riksdagen att uttala sig om vilka kurser som skall ingå i dessa utbildningar. Riksdagen bör alltså avslå motionsyrkandet.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Skolans kvalitet för barn med funktionshinder (punkt 1) – m

av Per Bill (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub214 yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Mycket tyder på att kommunernas förmåga att ge barn med funktionshinder en fullgod skoltid har svåra brister. Ju svårare ett barns funktionshinder eller kombinationer av funktionshinder är, desto sämre klarar kommunerna av att möta barnets behov. Den kommunala skolans kvalitet för barn med funktionshinder måste enligt vår mening granskas, både med avseende på undervisningens och den sociala situationens kvalitet. Det uppdrag som regeringen givit till Specialpedagogiska institutet är inte tillräckligt. Frågan bör ses över inom ramen för en parlamentarisk utredning. Vidare bör direktiven för utredningen klargöra att förhållandena i den kommunala skolan skall betraktas i ett barn- och föräldraperspektiv och att den sociala situationen för barn med funktionshinder utförligt skall belysas.

2. Grundskoletidens längd (punkt 2) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Per Bill (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Ub214 yrkande 8 och 2002/03:Ub219 yrkande 6.

Ställningstagande

Barn med funktionshinder måste få utvecklas i sin egen takt. Många barn med svåra funktionshinder har på grund av dessa inte kommit så långt i sin utveckling som man skulle vänta sig med hänsyn till deras fysiska ålder. Olika kommunikationshinder gör att det kan ta längre tid att tillgodogöra sig undervisningen. Vi anser att grundskoletidens längd måste vara flexibel och kunna anpassas efter varje barns behov. Så länge barnen lär sig och utvecklas bör de kunna få gå kvar i grundskolan.

3. Utbildningen för s.k. bokstavs barn (punkt 3) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub417 yrkande 6,

2002/03:Ub443 yrkande 6 och

2002/03:Ub473

samt avslår motionerna

2002/03:Ub245 yrkande 1 och

2002/03:Ub530.

Ställningstagande

Kännetecknande för barn med ADHD, DAMP och Aspergers syndrom, s.k. bokstavs barn, är deras bristande förmåga att hantera sociala situationer. Koncentrationssvårigheter och hyperaktivitet är andra kännetecken. Som Skolverkets undersökning om särskolan visar står bokstavs barnen för en stor del av ökningen i särskolan. Det är ofta mycket olyckligt. Särskolan är till för barn med en utvecklingsstörning som gör att de saknar den intellektuella förmågan att klara av grundskolan. Bokstavs barnen tillhör oftast inte denna kategori. Jag anser att metoder och former i undervisningen skall utvecklas för att möta dessa barns individuella behov, t.ex. satsningar på små undervisningsgrupper inom grundskolan. Den nu sittande utredningen om utbildning för barn och ungdomar med utvecklingsstörning bör få ett utökat uppdrag för att se över utbildningen för bokstavs barnen.

4. Stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter (punkt 4) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub336 yrkande 6

samt avslår motion

2002/03:Ub292 yrkande 1.

Ställningstagande

En utredning bör tillsättas i syfte att ge elever i grundskolan med läs- och skrivsvårigheter samma rätt till stöd som i dag garanteras studerande inom den högre utbildningen. I dag får studenter på högskolan hjälp med t.ex. förlängd tid för examina, tillgång till andra examinationsformer, pedagogiskt datorstöd, extra stöd från läraren genom extra undervisning, anteckningshjälp etc. I grundskolan får eleverna förlita sig på att skolan och kommunen tar sitt ansvar. Vi menar att ju längre skolan dröjer med att satsa resurser på dessa elever desto dyrare blir det att reparera skadan. Oavsett anledning till läs- och skrivsvårigheter/dyslexi behövs det stödinsatser. Det kan för grundskoleelevernas del handla om extra undervisning, specialundervisning, särskilda hjälpmedel, muntliga prov och särskild hjälp vid prov, men framför allt behövs det en individuell studieplan.

5. Stöd till hörselskadade elever (punkt 5) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub299 yrkande 2

samt avslår motion

2002/03:Ub299 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Hörselskadade elever som har hörapparater har stora svårigheter i klasser om 25–30 elever. De kan till en del uppfatta lärarens information men utestängs från klasskamraternas diskussion. Dessa elever drabbas hårt i de kommuner som inte har möjlighet att starta egna, särskilda undervisningsgrupper eller

som inte medverkar till att eleven får sin utbildning i en regional undervisningsgrupp i en annan kommun. Vi ställer oss bakom vad som anförs i motion 2002/03:Ub299 yrkande 2 och vill betona vikten av att åtgärder vidtas för att tillförsäkra hörselskadade elever utbildning i särskilda undervisningsgrupper.

6. Särskolans personkrets (punkt 7) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub443 yrkande 4.

Ställningstagande

Ökningen under senare år av antalet barn i särskolan har också inneburit att nya grupper tagits in, såsom de s.k. bokstavs barnen med ofta hög intellektuell förmåga men utan förmåga till socialt samspel med andra. Denna utveckling anser jag vara oacceptabel. Särskolan måste vara en skola som är förbehållen barn med intellektuell utvecklingsstörning. Den får inte bli en skola för alla barn som av olika anledningar har det svårt i skolan.

7. Regler om handläggning vid övervägande om särskoleplacering (punkt 8) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub443 yrkande 2.

Ställningstagande

Ansvaret för att pröva om ett barn kan tas emot i särskolan ligger på särskolans styrelse. Det finns inga närmare regleringar av hur dessa prövningar skall gå till, men det vanliga är att besluten grundar sig på pedagogiska, psykologiska och i vissa fall medicinska utredningar. I och med att de flesta kommuner nu har egen särskola har antalet personer som är involverade i utredningar kring särskoleplaceringar ökat kraftigt. Enligt min mening är det därför nödvändigt att ett regelverk tas fram där det tydligt anges vilka barn som har rätt till särskola och vilka bedömningar och diagnoser som skall ligga till grund för placeringen.

8. Särskoleplacering som resursfråga (punkt 9) – kd, c

av Inger Davidson (kd) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub443 yrkande 3.

Ställningstagande

Under en tid då kraftiga nedskärningar har gjorts på skolans område har resurserna för stödundervisning och extrahjälp till svaga elever minskat. Att då placera eleven i särskola kan vara en lösning på ett ekonomiskt problem. Många föräldrar vittnar om att skolan framhållit att det enda sättet för deras barn att få hjälp är särskoleplacering. Vi vill starkt understryka att placering i särskola aldrig får bli en resursfråga. Barns rätt och möjlighet till utbildning och stöd måste alltid utgå från det enskilda barnets unika behov och förutsättningar.

9. Rätten till omprövning av särskoleplacering (punkt 10) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub443 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag föreslår att det införs en rätt för föräldrar till omprövning av beslut om barns placering i särskolan. I dag förekommer förnyad prövning av särskoleplacering endast i de fall då aktiva engagerade föräldrar uttryckligen krävt en sådan. Enligt min mening är det viktigt att en naturlig omprövning görs efter några år, särskilt för de barn som ligger i gränssonen för placering.

10. Särskoleelevers integration i grundskolan (punkt 11) – m

av Per Bill (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub218 yrkande 2.

Ställningstagande

En särskoleplacering kan ordnas på många olika sätt i dag. En del barn går i särskolor som är egna skolor, andra går i särskoleklasser inom en grundskola och några barn är mer individuellt integrerade i grundskolan. För närvarande överväger en utredning huruvida särskolan skall avvecklas och särskolans elever placeras inom ramen för ”en skola för alla”. Vi vill framföra vår bestämda uppfattning att integration i den vanliga grundskolan skall ses som en rättighet och inte som en skyldighet för berörda barn.

11. Upphävande av beslut att avveckla specialskolor (punkt 12) –

m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Per Bill (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub218 yrkande 3,

2002/03:Ub244 yrkande 18,

2002/03:Ub411 yrkande 1 och

2002/03:Ub443 yrkande 8.

Ställningstagande

Vi vill betona att staten måste ha ett särskilt ansvar för skolan för elever med svåra funktionshinder. Beslutet att avveckla specialskolor som Ekeskolan, för elever med synskada och ytterligare funktionshinder, och Hällsboskolan, för elever med grav tal- och språkstörning, måste därför enligt vår mening upphävas. Statens huvudmannaskap för specialskolor för dessa grupper av elever bör kvarstå. Vi anser att elever med flera funktionshinder skall ha samma möjlighet till omvårdnad och utbildning, oavsett var i landet och i vilken kommun de bor. Det måste finnas tillgång till specialskolor för de barn och föräldrar som så önskar. När en statligt garanterad rätt att välja skola införts för elever med funktionshinder kan en annan huvudman vara ett alternativ för

landets specialskolor och regionala skolor. Föräldrar och skolans medarbetare får då ekonomiska möjligheter att driva specialskola under statlig kvalitetstillsyn.

12. Inrättande av ett riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med multifunktionshinder (punkt 13) – m, fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Per Bill (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub219 yrkande 5 och

2002/03:Ub429 yrkande 21.

Ställningstagande

Blinda och synskadade ungdomar med multifunktionshinder saknar tillräckligt bra möjligheter till fortsatta studier efter den obligatoriska skolan. Resultatet blir att mycket få av dem läser vidare. Dessa ungdomar bör emellertid precis som alla andra ungdomar ha rätt att kunna gå vidare i sin utbildning och utvecklas i sin egen takt, oavsett ålder. Vi anser att ett riksgymnasium för blinda och synskadade ungdomar med ytterligare funktionshinder bör inrättas. Det bör lokaliseras i anslutning till Ekeskolan, nuvarande Resurscenter syn i Örebro.

13. Funktionshindrade elevers möjligheter till fortsatt skolgång efter den obligatoriska skolan m.m. (punkt 14) – m

av Per Bill (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub219 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Det är i dag oklart vart elever i specialskolan går efter avslutad skolgång och vilka möjligheter till fortsatt skolgång som finns för elever med funktionshinder efter den obligatoriska skolan. Vi har föreslagit att ett riksgymnasium skall inrättas för blinda och synskadade ungdomar med flerfunktionshinder. Fler riksgymnasier bör enligt vår mening skapas för ungdomar med andra

funktionshinder. Regeringen bör tillsätta en utredning för att se över dessa frågor.

14. Skolgång för unga med aktivitetsersättning, tidigare förtidspension (punkt 15) – m

av Per Bill (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub219 yrkande 1

samt avslår motion

2002/03:So275 yrkande 5.

Ställningstagande

Ett stort antal svenska barn och ungdomar har förtidspensionerats direkt efter den obligatoriska skolan. Trots att behovet av kunskap är stort finns det inga studier om kopplingen mellan skolpolitiken och förtidspensioneringarna. Enligt vår mening skall unga funktionshindrade ha tillgång till försörjning, men än viktigare är möjligheten till utbildning och utveckling. Passiv pension är det sämsta alternativet. Den 1 januari 2003 har förtidspension ersatts av aktivitetsersättning för unga funktionshindrade från 19 års ålder. Ett viktigt syfte med aktivitetsersättningen är att den skall både stimulera till och ge personer med funktionshinder möjlighet att skaffa sig en grundläggande utbildning. Vi anser att det bör utredas hur man skall kunna erbjuda dessa ungdomar en anpassad skolgång.

15. Särskoleelevers fortsatta utbildning (punkt 17) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2002/03:Ub443 yrkande 5.

Ställningstagande

En placering av ett barn i särskola innebär vissa konsekvenser för barnets framtid. En elev med betyg från särskolan får inte gå vidare till gymnasieskolans nationella program utan kan enbart fortsätta inom gymnasiesärskolan. Jag anser att de hinder som finns för särskoleelevers fortsatta utbildning skall tas bort. Det får inte vara omöjligt för en särskoleelev att studera på ett nat-

ionellt gymnasieprogram om eleven har den kompetens som krävs; särskilt som det allt oftare är barn utan intellektuell utvecklingsstörning som placeras i särskola. Den sittande särskoleutredningen bör se över dessa problem.

16. Utbildning för vuxna med utvecklingsstörning (punkt 18) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub326 yrkande 1,

2002/03:Ub429 yrkande 22,

2002/03:Ub443 yrkande 7 och

2002/03:Ub490 yrkande 2

samt avslår motionerna

2002/03:Ub326 yrkande 2 och

2002/03:Ub490 yrkande 3.

Ställningstagande

Vuxna med en utvecklingsstörning eller som av andra skäl har gått i särskola som barn har inte samma rätt till grundläggande vuxenutbildning som andra vuxna har. Kommunerna är i dag inte skyldiga att bereda plats för alla som vill studera i särvux. Detta är enligt vår mening en diskriminering av en grupp medborgare. Rätten till grundläggande utbildning bör gälla alla. Vi anser att utvecklingsstördas rätt till vuxenutbildning skall skrivas in i skollagen.

17. Funktionshindrade elevers rätt att välja skola m.m. (punkt 19) – m

av Per Bill (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2002/03:Ub214 yrkandena 1–3,

2002/03:Ub219 yrkandena 7 och 8 samt

2002/03:Ub411 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi föreslår att ett nytt finansiellt system införs som skall tillförsäkra funktionshindrade elever rätten att välja skola. Dessa elever skall ha möjlighet till val av skola utifrån kvalitet, pedagogik och social miljö. Valfriheten skall gälla kommunala skolor, likaväl som specialskolor eller andra skolor med särskild förmåga att undervisa elever i just deras situation. En statligt garanterad och finansierad individuell skolpeng för elever med funktionshinder skall säkerställa rätten till god utbildning. För de flesta elever med funktionshinder kan lösningar med generellt bestämda tilläggssummor användas, alltefter vilket funktionshinder det är fråga om. För andra elever, med individuellt mer komplexa funktionshinder, måste en helt individualiserad skolpeng användas. Vi anser att Skolverket eller annan statlig myndighet bör ges i uppgift att pröva och fastställa den individuella skolpengens storlek efter elevernas behov.

Vi vill påminna om att vi i vårt alternativ till statsbudgeten har tagit upp 300 miljoner kronor för skolpeng till funktionshindrade elever från budgetåret 2004.

18. Tillstånds- och tillsynsmyndighet för fristående specialskolor (punkt 20) – fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub443 yrkande 10.

Ställningstagande

Vi förordar att Skolverket skall vara tillstånds- och tillsynsmyndighet för fristående skolor som motsvarar specialskolan och inte, som nu gäller, Specialskolemyndigheten. Med en sådan ändring kommer Skolverket att svara för godkännande och tillsyn av samtliga fristående skolor. Det finns enligt vår uppfattning ingen anledning till särbehandling av skolor för funktionshindrade. Vi är positiva till att skollagskommittén nu presenterat ett förslag som går i denna riktning.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Särskolan som egen skolform (punkt 6) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Per Bill (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Särskolan är enligt vår mening en viktig och för många elever väl fungerande skolform. Enligt vår uppfattning bör särskolan vara kvar som egen skolform. Med anledning av att en parlamentarisk kommitté för närvarande utreder om särskolan skall kvarstå alternativt upphöra som egen skolform, avstår vi emellertid från att reservera oss i denna fråga.

2. Särskolan som egen skolform (punkt 6) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Vänsterpartiet anser det viktigt att den parlamentariska kommittén (Carlbeck-kommittén) som skall se över utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning har ett brett uppdrag. Möjligheterna att arbeta med två parallella alternativ, nämligen att särskolan och särvox kvarstår alternativt upphör som skolformer, menar vi ger förutsättningar att utredningen på allvar kan forma förslag som långsiktigt skapar goda utbildningsmöjligheter för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning.

3. Upphävande av beslut att avveckla specialskolor (punkt 12) – kd

av Inger Davidson (kd).

Jag vill påminna om att vi i vårt budgetalternativ för år 2003 avsatte 5 miljoner kronor under anslaget 25:4 *Specialpedagogiska institutet* för att bevara de fasta skoldelarna vid Ekeskolan och Hällsboskolan.

4. Funktionshindrade elevers rätt att välja skola m.m. (punkt 19) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

I vår motion med anledning av regeringens skrivelse 2002/03:25 *Uppföljning av den Nationella handlingsplanen för handikappolitiken* har vi föreslagit att en nationell skolpeng införs som är anpassad för funktionshindrade elevers behov. En sådan skolpeng ger dessa elever möjlighet att välja skola, oavsett om skolan ligger i den egna kommunen, en annan kommun eller är fristående.

5. Studiematerial för elever med läs- och skrivsvårigheter (punkt 21) – c

av Sofia Larsen (c).

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har ansvar för att högskolestuderande som är dyslektiker får sin kurslitteratur på ett för dem anpassat medium. Enligt min mening är det mycket angeläget att TPB även ges ansvar för att ta fram studiematerial för elever med läs- och skrivsvårigheter i grundskolan och gymnasieskolan. Jag välkomnar därför förslaget i det nyligen lämnade betänkandet *Läromedel – specifikt* (SOU 2003:15) om ett sådant utvidgat uppdrag för TPB.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner

Motioner från allmänna motionstiden 2002*2002/03:Ub214 av Sten Tolgfors (m):*

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning som ger barn med funktionshinder rätt att välja skola.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en statlig skolpeng för barn med funktionshinder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rätten att välja skola skall vara lika för alla barn, men storleken på skolpengen skall bestämmas efter varje barns behov.
6. Riksdagen beslutar att regeringen skall utreda den kommunala skolans kvalitet för barn med funktionshinder, både med avseende på undervisningens och den sociala situationens kvalitet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dagens brister i skolan för barn med funktionshinder.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grundskolans längd måste kunna vara flexibel och anpassas efter varje barn.

2002/03:Ub218 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att särskolan finns kvar som skolform.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att integration i den kommunala skolan skall ses som en rättighet, inte som en skyldighet, för berörda barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsekvensen av skolministerns försvar av särskolan blir att utvecklingen av landets specialskolor måste upphävas.

2002/03:Ub219 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen begär att regeringen utreder hur sambandet mellan skolpolitiken och förtidspensioneringarna av barn och unga skall se ut.
2. Riksdagen begär att regeringen utreder vart specialskolornas barn tar vägen efter skoltidens slut.
3. Riksdagen begär att regeringen utreder vilka möjligheter som finns för skolgång efter grund- eller specialskola för barn med funktionshinder.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ett riksgymnasium på Ekeskolan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grundskoletidens längd bör vara flexibel och kunna anpassas efter varje barns behov.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn och unga med funktionshinder skall ha möjlighet att välja skola efter kvalitet, profil på undervisningen och social miljö.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en statligt garanterad och finansierad rätt att välja skola för alla barn.

2002/03:Ub244 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten skall ha ansvar för att elever med flera funktionshinder får samma möjlighet till omvårdnad och utbildning oavsett var i landet de bor.

2002/03:Ub245 av Birgitta Sellén och Annika Carlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn som har inlärningsproblem eller är hyperaktiva bör utredas grundligt för att se om problemen bottnar i avsaknad av sensomotorisk träning.

2002/03:Ub292 av Birgitta Sellén och Birgitta Carlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket i samarbete med Svenska Kommunförbundet arbetar för att lokala handlingsplaner skall upprättas vid varje skolenhet.

2002/03:Ub299 av Eva Flyborg (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av finansieringen av skolformerna för hörselskadade elever.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler hörselskadade elever måste tillförsäkras utbildning i särskilda undervisningsgrupper.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastslå hörselskadade elevers rätt till teckenspråksundervisning inom både habiliteringen, förskolan och skolan.

2002/03:Ub300 av Lars-Ivar Ericson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till Karolinaskolan i Höör.

2002/03:Ub326 av Yvonne Andersson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att utvecklingsstörda inte diskrimineras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vikten av att alla människor oavsett begåvning och handikapp skall erbjudas att utvecklas utifrån sina förutsättningar i utbildningssystemet.

2002/03:Ub336 av Maud Olofsson m.fl. (c):

6. Riksdagen begär hos regeringen en utredning för att ge elever med läs- och skrivsvårigheter i grundskolan samma rättigheter till stöd som i dag garanteras studerande inom den högre utbildningen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en undersökning om utökat ansvar för Talboks- och punktskriftsbiblioteket att ta fram material riktat till elever med läs- och skrivsvårigheter i grund- och gymnasieskolan.

2002/03:Ub349 av Ulla Wester (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grundläggande kurser i teckenspråk skall erbjudas i utbildningarna för polisen, brandpersonal och ambulanspersonal.

2002/03:Ub411 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens ansvar för specialskolans elever.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att välja skola även för specialskolans elever.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell individualiserad skolpeng för specialskolans elever.

2002/03:Ub417 av Alf Svensson m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla metoder för att möta de s.k. bokstavs barnens behov.

2002/03:Ub429 av Sofia Larsen m.fl. (c):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inrätta ett riksgymnasium för blinda och synskadade barn med multifunktionshinder.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ge personer med särskoleutbildning tillträde till vuxenutbildning.

2002/03:Ub443 av Inger Davidson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till omprövning av särskoleplacering.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en tydligare reglering kring vilka bedömningar och diagnoser som skall ligga till grund för särskoleplacering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att placering av barn i särskola aldrig får styras av vilka resurser som finns.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att särskolan får förbli en skola för barn med intellektuell utvecklingsstörning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att undanröja de hinder som finns för särskoleelevers fortsatta utbildning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om ett utökat uppdrag för Särskoleutredningen rörande utbildningen för de s.k. bokstavsbarne.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om rätten till utbildning vid särvux.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behoven av specialskolor för funktionshindrade barn.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om Skolverket som tillsynsmyndighet för fristående skolor för funktionshindrade.

2002/03:Ub473 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en utredning om skolgång för barn med svårigheter i det sociala samspelet, s.k. bokstavsbarne.

2002/03:Ub490 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om samma rättighet till utbildning för alla oavsett eventuellt handikapp.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av forskning kring de funktionshindrades situation inom vuxenutbildningen.

2002/03:Ub530 av Inger Nordlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att vidta åtgärder för att höja kunskapsnivån och förändra attityder kring neuropsykiska funktionshinder.

2002/03:So275 av Lars Gustafsson (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om funktionshindrades rätt till anpassad skolgång.